

А какъ е възможно, че тая електричностъ върши тъй лесно такива чудесни работи? Отговора на тоя въпросъ, не е твърдъ лесенъ; и ако бихме са наели да отговаряме на пространно, то би надминало и цѣль-та и граници-тъ на тая статия, за това ние ще са ограничиме да покажемъ и разяснимъ само, тъй да кажемъ, сжрдце-то, отъ кое-то сж произлезли въобще всички тия бжрзописи.

Още въ 1820 год. прочутия французски физикъ Амперъ казвалъ, че движими-тъ магнетически иглици подбуждани съ галваническа-та електричностъ могатъ да са употрѣбятъ сжщо като днешни-тъ телеграфи. Но тая му мисалъ по причина на доста голѣми-тъ мъчнотии за тогавашно-то време, останала само просто желание безъ никакво добро слѣдствие. Едва подиръ 12 год. гледами да са осжщесвава макаръ отчясти тая негова мисалъ. На чело въ тия пжрви опити стои баронъ Шилингъ въ Петербургъ (1832 год.), послѣ една година (1833 г.) Гаусъ и Веберъ направили единъ малакъ телеграфъ въ Генитъ между звѣздобройница-та и физикалния кабинетъ, чрѣзъ кого-то са споразумѣвали. Штайнхайлъ насжрдченъ отъ добри-тъ слѣдствия на тия пжрви опити и съ помощъ-та на Баварския кралъ, направилъ въ 1837 год. свой телеграфъ между Мюнхенъ и Бюгенштайнъ. Изобрѣтателния духъ на тоя мъжъ забѣлежилъ въ опити-тъ си, че наместо телъ може сама-та земя да са употрѣби за разнасяние-то на електричество-то. И чрезъ това, са спестило много хиляди мили телеграфически телъ *). Англичяни-тъ Куокъ и Беатстонъ поосжвжршенствовали това европейско изобрѣтение съ свои-тъ тъй нарѣчени иглени телеграфи, а Американеца Морсе довжршилъ съ своя-та система всички-тъ тогавашни потрѣбности на практическия телеграфъ. И така изново са пакъ повжрналъ изъ Америка въ Европа, но много по-добрѣ усжвжршенствованъ.

Телеграфи-тъ и желѣзници-тъ дадоха на чловѣчески-тъ общества сжвсѣмъ другъ характеръ! Дѣ оставатъ сега напрѣшни-тъ цѣли недѣлни и месечни пжтувания отъ единъ градъ по други прѣдъ ужасна-та бжрзина на желѣзница-та; ами извѣстия-та сжобщавани за месеци, дѣ оставатъ сега прѣдъ телеграфа?—Ами дѣ оставатъ ония страхове отъ злодѣйци-тъ, кои-то прѣсрещаха горки-тъ пжтници по пжтища-та, та ги обираха и убиваха? Наистина, че това зло у насъ не са е още иско-

*) Най-пжрви-тъ телеграфи биле направени съ двойни телове: единъ, по кого-то са телеграфирвало, а другия, по кого-то трѣбвало да са вжрне електричество-то.